

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
 Na pol roka — — — — 1 „ — „
 Na štvrt roka — — — — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :

Dr. JOZEF JANDA.

*Redakcia a vydavateľstvo : Budapest,
 VIII. ker., Józsefkörút 35.*

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novín, ohlášky a nahodné reklamácie.
 Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je
 10 kr. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Sv. Anna, oroduj za nás!

Protestanti a ľudová strana.

Vopred sme to vedeli, že katolíci v boji proti cirkevno-politickým zákonom na seba budú nechani, že im ostatní kresťania nebudú na pomoci.

Dnes už vidieť, aké následky má tá liberálmi prevedená cirkevná politika. My katolíci vždy hlasnejšie, dôraznejšie žiadame revisiu a či zmenu cirkevno-politického položenia. A protestanti čo-že robia? Revisiu nespomínajú, lež sa len ponosujú.

My ľudáci, ktorých prísaha a presvedčenie viaže ku kresťansko-ľudovým zásadám, bojujeme nielen za katolicizmus, ale aj za záujmy celého kresťanstva v Uhorsku. A hľa, ešte vždy sa k nám nepripojili kresťanskí inoverci. Sú aj v ich tábore mnohí, ktorí s nami držia, nám podobne smýšľajú, lenže toto u nich len jednotlivci činia, bez toho, že by tábor evanjelických cirkiev nám bol na pomoci v tomto boji.

Mnohí tak smýšľajú a cítia, ako aj my, ale predsa sa ich jednanie delí od nášho, lebo je im ľudová strana prikatolíckou. Toto ich naklonuje a viaže k podporovaniu liberalismu. Nemilujú nás tak, ako by to mali činiť, nedôverujú nám tak, ako by to potrebné bolo, viac bočia od nás, ako nakoľko sa pridržia svojich záujmov; zbytočná a priveľká je ich žiarlivosť.

Oni sami si žiadajú revisiu, lebo veľa dobrého očakávajú od nej, preto ale v boji nedržia s nami.

Dobre oni vedia, že bez dobroprajného smýšľania katolíkov ani v minulosti by neboli prišli k takým právam (ku príkladu k autonomii), z ohľadu ktorých i nás prevyšujú (lebo my nemáme samosprávy); tak aj teraz od „katolíckej“ ľudovej strany očakávajú splnenie svojich žiadostí.

A veď by nás mali telom dušou, hmotne-morálne, bez všetkého rozmýšľania, okolkovania podporovať. Komu škodí cirkevná politika viac? Nám, či evanjelikom? Na cirkevných shromaždeniach kto-že lamentuje viac, my, či evanjelici? Kto-rej-že cirkvi sú neprajnejšie miešané manželstvá, nám, či evanjelickej cirkvi? A tedy kto sa má viac báť dlhého jestvovania cirkevno-politických zákonov, my, či evanjelici?

A hľa, bárs je zrejmá a ľahká odpoveď na tieto otázky zo života vziať, predsa sa zdráhajú páni evanjelici verejne, smelo a otvorene sa k nám pripojiť.

Revisiu musíme vydoberť. Skôr-neskôr sa musí ona previesť. Lenže pomocou evanjelických bratov našich o veľa skorej by sa to stalo. A oni, bárs — ako spomenuto bolo — viac cítia následky cirkevnej politiky, nežli my, títo evanjelici ešte vždy nechcú verejne s nami držať.

Sláva výnimkám, česť otvoreno smelým mužom!

My kráčať cestou presvedčenia a sebaopovedomia kresťanského. Nech je v liberálnom tábore kolkokolvek evanjelikov, toho sa my netakáme, bárs by sme sa veľmi tešili, keby sme ich čo priateľov kresťanstva v tábore a lone ľudovej strany videli.

Že by ľudová strana aj len raz bola jednala proti záujmom nekatolíckych kresťanov, o tom nevieme, v tom ju len nesvedomité zednárske časopisy obviňovať a pomluvať môžu. Ľudová strana zastáva všetky práva, práva ľudí všetkých, snáď toto pripustia aj páni zednári.

Keď je to ale tak, sem sa evanjelickí bratia, spojme sa a prevedme čím skorej ústavnou cestou revisiu.

C a c h t i č a n.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ľudové shromaždenie. Ľudová strana predsa len stojí o ten ľud, za ktorý sa zaujala, ktorý mravne i hmotne pozdvihnúť si pred seba vzala. V tom najnovšom čase zkušenosť ukazuje, že ľudová strana styká sa s ľudom nielen pri voľbách, ale aj inokedy, lebo však je ona stranou ľudu, celkom prírodná je tedy tá ckolnosť, že ona nepozná hranice v obetivavosti a práci, aby len umožnené boly čím častejšie ľudové shromaždenia, na ktorých ľud osvečuje, v dobrom posilňuje, kúsky liberálov odhaľuje, slovom vyznačuje ľudu tú cestu, po ktorej kráčať musí, chce-li byť blažený, spokojný a pokojný. A ľud je za to vďačný, lebo ľudových rečníkov vďačne vidí, slýcha, a keď iným nie, aspoň zvučným schvaľovaním oznamovaných zásad blahonosných sa usiluje povďačným byť. Ľudová strana prirástla k srdcu ľudu, o ktorom vieme, že pri najbližších voľbách vydá laupas tak liberálnym zednárom, ako aj iným za masným hrcom bažiacim panákom, nech by oni v bársktorom stave sa nachádzali.

Menoslov voličov segendinských nepriam sa páčil tamejším neodvisle smýšľajúcim občanom, následkom čoho v záujme 242 hlasov zadali reklamáciu na sústredný výbor, ktorý neodmrštil ich reklamáciu. Či by sa také čo bolo stalo pred rokom.

V Paríži výstava má byť na rok. Z tej príležitosti, že Dreyfuss aj druhý raz je odsúdený, zednársko-liberálne noviny búrily svet, aby sa tá výstava nepodporovala. No úradné kruhy koniec spravily tomuto škreku, ktorého sa i tak nemusel báť Paríž, lebo dobre vieme, že prázdny sud hučí.

Cirkevná politika a protestanti. Valné shromaždenie mal protestantský cirkevný okres pod predsedom štátnym sekretárom Michalom Žilinským, ktorý medzi iným nasledovné veci povedal: Myslím, že nábožná horlivosť klesá, cirkevné sväzky sú slabšie, mravy národov sa kazia. Múdri politici hľadajú toho príčiny, lebo cítia, že na tejto ceste obecný život a pokolenie ľudské k veľkej rozhode pospiecha. Aj u nás sa veľké galiby ukiažujú. Pri zbytočnom pestovaní hmotných záujmov, zanedbávajú sa duchovné záujmy, čo neprajné výsledky má vo všetkých vrstvách spoločnosti. Aj socialne galiby neprajne účinkujú na myseľ ľudu. Vážnosť a vplyv cirkevných a svetských vrchností sú menšie. Obetivnosť vôbec klesla, každý sa úfal odpoženia od štátnej podpory. Kostol a škola v obciach sú zanedbané. Krémy sa značne pozdvihly. Počet navštevovateľov kostolov upáda, počet navštevovateľov krčiem rastie v hroznej miere. Rodiny hynú mravne a hmotne, divé manželstvá sa množia, podkopaný je duchovný pokoj, kazí sa hmotný blahobyť. Darmo sa obzeráme za prostriedkami, svetský zákon nepomáha duchovenstvu. Po reči štátneho sekretára sa ohlásil superintendent Šarkán, tvrdiac, že cirkevno-politické zákony neškodia evanjelickej cirkvi.

Porada biskupov. 14. a 15. sept. sa radili biskupi v budapešti o viacerých záležitostiach pod predsedom kardinálom primášom. Na tejto porade do reči prišla zpráva zo 27 členov pozostávajúceho autonómického odboru. Poznámky biskupov neprišli na verejnosť. Autonómický kongress koncom tohoto roku bude svolaný. Ešte budú toho roku raz svolaní biskupi, aby sa usniesli, jaké poznámky budú činiť a jaké budú žiadať na zpravu odboru, keď sa ona na sjazde bude pojednávať. Do reči prišli aj reformy vzťahom na školy. Vypracoval ich dr. a gr. G. Majláth tak základne a výborne, že mu všetci biskupi ďakovali za to. Pojednávala sa aj záležitosť slávnostnej poklony koncom XIX. storočia konať sa majúcej. Zpráva krajinského výboru v tejto veci vyslaného bez dohady bola prijatá. Záležitosť katolíckeho všeučeliska neprišla do reči. Spojenie učiteľských pomocných základín nepojednávalo sa. Na konci porady ďakoval kardinál Vaszary biskupom, že sa ustanovili a tak horlive v pojednávaní účasť brali. Potom ale krátkou modlitbou zavrel poradu.

Neodvisliaci proti neodvisliakovi Eötvöšovi. V Košiciach sriadená neodvislá strana odpovedala na článok Eötvöšov, ktorý v denníku „Egyetértés“ napadol košickú neodvislú stranu, že pozdravila bývalého predsedu neodvislej strany, Ferdinanda Horánskeho. Tito s tým ospravedlňujú svoj krok, že Horánsky sbuktatoval ten čudný rozmer panovania a vladárenia, ktorý už tak hrozne bol vyvinutý pod Bánffym. Neuznávajú za svojho politického vodcu Eötvöša, ba s opovržením sa odvracajú od politického smeru Eötvöša, výsledok ktorého by to mohlo byť, že by zas nastalo Tisovské a Bánffycké vladárenie. Tedy pán Eötvös nenie vo veľkej vážnosti na vidieku.

!! L'udové shromaždenia !!

Oduševnení voličia jákó-halomského volebného okresu v obci

Jász-Árokszállás

24-ho sept. 1899 v nedeľu predpoludním o II. hod.
pri katolíckom chráme

Ľudové shromaždenie

vydržujú s nasledovným programom:

1. **Zahájenie predsedu.** Drží: **Štefan Rakovszky**, cis. a kráľ. komorník, vyslanec.
2. **O obecných povinnostiach občanov.** Drží: **Fraňo Robiček**, pápežský komorník a dekan-farár.
3. **O poiožení malých gazdov.** Drží: **Jozef Farkaš**, krajinský vyslanec.
4. **O cirkevnej politike.** Drží: **Karol Szentiványi**.
5. **Záverečné slová predsedu.**

Jász-Árokszállás, 15. sept. 1899.

Sporiadateľstvo.

Oduševnení voličia moravsko-svato-jánskeho volebného okresu v

Moravských Sv. Jánoch

24. sept. 1899, v nedeľu popoludní o 3. hod.

Ľudové shromaždenie

budú vydržiavať s nasledovným programom:

1. **Zahájenie predsedy.** Drží: **Zoltán Zmeškál**, veľkostatkár a vyslanec.
2. **O cirkevno-politických zákonoch;** drží: **Jozef Maria Skarda**, prepoštarár v Šaštíne.
3. **O parlamentárnom účinkovaní ľudovej strany;** drží: **dr. Jozef Kubina**, kraj. vyslanec.
4. **O hospodárskom programme ľudovej strany;** drží: **dr. Alexander Ernst**.
5. **Predseda zavre shromaždenie.**

V Moravských Sv. Jánoch (prešporská st.), 15. sept.

Sporiadateľstvo.

Opravdivý obrázok zle vychovanej devy drotárskej.

Ženské osoby a vôbec ľud ženský nemajú rady, keď ich kto ohovára, spravia sa ako jež a pichajú so všetkých strán, lebo ohovárať len ženy majú privilegium. Aspoň ony si to tak myslia. Či sa im páčim s týmto ohováraním a či nie, o to sa ja nestarám, len aby toto ohováranie a na cti utrhanie ľudu ženskému a devám k poučeniu slúžilo.

Moja sestra menom Katuša patrila tiež do toho rodu a fajty plemena ženského, ktorá na každý pád a nevyhnutelne či dovoleným, či nedovoleným spôsobom musí sa dostať pod čepec, a mužskému sa zavesiť na krky. Sotva že Katuša otriasla so svojich krpčiekov prach školský a opustila nedeľnú opakujúcu školu, moja nebohá mamka — nech jej Pán Boh hriechy odpustí — usilovala sa Katušu čím skôr bez odkladania pod čepec dať. Staré babky ako sekretárky svojou radou podporovali moju mamku v záležitosti vydaju Katušinho. Začaly Katuši medový stav manželský pekne maľovať, opisovať, vychvaľovať, nahovárať, bárs aj Katuša naša nevedela si ešte ani len nos svoj v poriadku a v čistote držať, staré babky chytily sa spoločnej topárky jazykov svojich a začaly mútiť, až vymútily niektorých mládencov, a dľa toho, ako im ktorý pod zuby padol, náležite ich prerajtovaly a sortirovaly chválením, alebo hanením a tupením, ktorý by to mal byť ten vyvolený anjel strážca Katušin! Nuž ale v našich drotárskych obciach pre nedostatok mužského materialu nejde to len tak ľahko sa vydať a zákonným spôsobom pod čepec sa vopchať. Lebo na jedného mužského padne asi desať ženských, a k tomu aj vdovy čakajú, ktorých je toľko, čo múch okolo mliečného hrnca. A preto dľa tvrdenia starých babičiek žiadna sa nevydá, kým neprivykne so šuhajmi spávať, lebo vraj mladí ľudia musia predbežne privykať ku stavu manželskému, a preto už aj 13—14 roční fagani, ktorí s nosom glasierujú ešte rukávy, a 12-ročné mladuchy predbežne privykajú k stavu manželskému, ktoré manželstvo až o 8—9 rokov sa môže uskutočniť. Takémuto predbežnému privykaniu teší sa nie Boh, ani cirkev, ale diabol, lebo všetci traja vedľa, že takito predbežní kandidáti stavu manželského ľahko prestúpia šieste prikázanie Božie.

Našej Katuši nebeský hrnčiar pekných fahov tvár utvoril z hliny zeme a aj bielou ľudskou kožou obtiahol, k tomu ona v obci našej bola aj prvá „trasorítka“ — tanečnica —, preto sa mládenci až tak trhali za Katušou, keď sa kde víchor tancov zdvihol, k čomu ich aj mamka s nejedným pohárkom piva osmeľovala, len aby

Katušu dobre vyvrtili na truc a na vzdor iným trasorítkam, v ktorých srdci hnev, závisť a žiarlivosť vrela.

Mamka a Katuša mali tú zdvorilú obyčaj, po tanečnej zábave mládencov za rukávy fahať, naučili sa oni chytro aj bez nahaľovania Katušu navštevovať. A keď sa so spevom a s musikou harmoniky k domu Katušinmu približovali, celá ulica už vedela, že mamka a Katuša srdca trasenie od radosti dostaly, lebo mamka bola presvedčená, že jej Katuša je vzácnejšia, nežli susedova Verona, „to nemotorné motovidlo s tými olovenými nohami“, ako ju mamka prezývala. — Nebohý náš tatko, človek zkusený, pri takýchto poriadkoch vždy si len pokrútil hlavou a zamrmľal: No, no, no! no len no! no len dočkaj ho! na čo mamka obyčajne ocapila ústa naňho: „Čo-že ty, starý argaláš, vždy máš čosi s nami, už nevieš iného? Každá nemôže byť mniškou, ako hen tvoj miláčik Tereza (moja mladšia sestra), ktorá ti len „Našu Nádej“, „Lurdský kalendár“ a „Kresťana“ predmodlikuje. Mládenci ani nevedia o nej, tá sa ti veru nevydá, zostane ti starým hadím chvostom.“ Tatko len zase: No, no, no! no len no! no len dočkaj ho!

Mamka len vystrájala, ukladávala Katušu s mládenci do komôrky na besedy s tým pre diabla len spasiteľným naučením a radou: „Katuša, aby si sa mi pekne držala a poctivo ležala!“, ktorá rada u Pána Boha takú platnosť má, ako drevený groš u sklepníka, ako by si vandrovnému dovolil v stodole v slame spať s tým poučením, že tam fajčiť cigaru môže, ale aby nepodpálil!

Nuž konečne príležitosť robí kmínov, a mladá krv nie je voda, a Katuša nebola tiež zo studeného mramora, a jej Miloško tiež nebol z dubového dreva, ale len z krehkej natúry, ktorá i tak kryje v sebe oheň náruživosti a všelijakých telesných mrzutostí, na čo sa ešte aj sv. Pavel poštol bol žaloval, aby odvrátil od neho to, čo mamka radila Katuši! Náruživosť osmeľovaním mamky zažala sa v srdci Katušinom, chytil sa plameň v duši jej, ktorý jej sožral najprv stydlivosť rukou ožou do ženy vloženú, potom jej spálil na popol a smrad poctivosť, k čomu doletel diabol a odlomil jej už i tak zvädlý kvet nevinnosti srdca a duše a odvliekol preč! Katuši sa oči otvorily ako Eve, a zbadala následky prestúpenia šiesteho príkazu Bcžieho, s odvádnutou nevinnosťou počala hneď vädnúť aj krása jej tvári, okoštovala divý med, do ktorého diabol namiešal gebule peknej. Líčka ružové obľadly, tvár ako by sa bola premenila na žltú, teľaciú kožu, jej predtým jasné čelo vyzeralo, ako mučačincami popraskaný tvaroh alebo syrová homolka. Susedia si šuškali, že veru to nenie dobre s tou Katušou, že krštenie predíde svadbu. Mamka

včul už počala preklínať Katušu, že čo to porobila, a akú to hanbu na dom doniesla. Aj ju z domu vyhánala. Celá ulica škodoradostne sa tešila, trasorítky jej to doprialy, vôbec posmešky nevystaly. Mládenci s harmonikami sa odtiahli od Katuše a presťahovali sa zase do susedov ku Aničke Hajsulových!

Katuša so zlým svedomím a zavitou hlavou smutná sedela doma a opl kávala pominuté časy panenské, v kostole sa ona už viac netisla do predku mládencom oči vykáľaf, tance ju viac netešily, z trasorítky zostala zadumenou sovou, skrývajúcou sa pred svetom a pred ľuďmi. Tatkovi nášmu, ktorý v Prajskej drotoval, doniesol vetrik do uší chýry o špatnom a hlbokom páde Katušinom, v hneve a v žiali zadudlal v sebe ešte raz: no len no, no len dočkaj ho! Zrazený na duchu počal sa rozveselovať pálenkou, následkom toho dokončil život v špitáli u milosrdných sestier v Brombergu. Doma rástly dlhy, ozval sa buben nie k svatbe Katušinej, ale studeného exekútora, ktorý odobral veno Katušino na uspokojenie sklepnikov, za stužky, za hodvábne šatky a iné pletky.

Požehnanie sa ale celkom z domu nevystahovalo lebo familia sa zväčšila o jedného úda, Katuška priniesla novoročný darček mamke za dobré rady, zdravého maleho Izidorka. Mamka hanbu túto počala opeknovať: „Však moja Katuša nenie prvá, ani posledná, to očakáva aj Aničku Hajsulových, aj Veronu Hadochvostých, aj Barbaru Oščekanych — ktoré prorocivá Sibilly t. j. mamky mojej sa neskoršie na vlas vyplnily, lebo každá sa nie na cudzej, ale na svojej vlastnej škode chce učiť. Mamka sa aj s tým tešila, že v Izidorkovi drotára našla, ktorý bude pre babku a mamku svoju drotovať. Radosť túto pokalila smrť, Izidorko zomrel na záškrt a len prázdnu kapsu drotársku nechal babke a jedny kliešte drotárske, ktoré zdedičil po dedkovi, aby sa s nimi mohla štipať mamka s Katušou, keď si budú na oči vyhadzovať, že ktorá z nich má väčšiu vinu.

Medzitým mamka naša, strávená od psoty, hnevu a mrzutosti, zomrela. Katuša sa ale predsa musela vydať, a to na každý pád, ako to už u nás je v obyčaji, bárs toho mužského aj zo zeme vykopú. U mládenčov už nemala čo viac úfať, lebo tí len také hľadajú, ktoré ešte nespávaly so šuhajmi, — lenže takú nenajdu u nás. Počala Katuša hľadať chlapa a muštrovať medzi z Moravy dolezenými tehlármi, nožíkármi, šlajfiarmi a čo flakujú staré parazóly, ba aj medzi vandrovníkmi, dosť na tom, bárs by bol aj antikrist, nech len má nohavice. Z mnohých sa jej jeden pozdáva, ktorého si ona na jarmoku v Bytči vyhľadala, to bol jeden miškár z Hodonína pri

Skalici, korhel z tretej kapitulácie. Ona ho najprv zo vši a zo svrabu okúpala, kúpila mu nohavice zo žihlavého štofu, a či už mu také ušila z dvoch vriec žihlavových, a pár zlatých mu zo šľuby svojej dala na závdavok, a aby jej s novými nohaviciami nezutekal, ako to u nás robievajú, podržala mu vandrovnú knižku, miškársky nožík a pať.

Miškár nezadlho po sobáši počal Katušin budilár miškovať, ktorá operacia sviňská sa mu dobre podarila, neskoršie jej aj banky staval na chrbáte, aby jej odobral zlú krv, keď sa horšila. Potom jej vložil vizikátor do tyla a do slychov, a keď sa na bôle hlavy zťažovala, vytrhal jej vlasy z hlavy, lebo nemal pri ruke nožničky.

A ponevác stav manželský je ustanovený ku rozmnoženiu pokolenia ľudského, on túto povinnosť svedomite vyplnil a rozmnožil biedu Katušinu so štyrma dietkami, a keď nemal viac čo pre gágor miškovať, nechal jej prstienok lasky a vernosti na okne a zmizol ako gáfor. Katuša dostala o 3 roky obšit svojho manšela, ktorý jej poslala smrť, že už vyslúžil diabľovi. Našli ho mrtvého v jarku pri hradskej, pálené sa v ňom chytilo, nemal pomoci, biedne zahynul. Katuša sa vybrala na jar do repy na Moravu a viac sa nenavrátila, len raz ju videli s jedným slepým zobrákom na púti vo Fridku spievať pri ceste, a viac nič nebolo o nej počuť. Štvoro detí svojich nechala na pamiatku obci na opateru.

Hľa, zlá výchova bez Boha, bez mravov!

Mamičky, pozor dajte na vaše deti! Strašná zodpovednosť vás čaká pred Bohom!

S Bohom!

Janko Chorlavý.

Uctiva prosba.

Pred krátkym časom boli sme v týchto novinách vyzvaní ku skladaniu milodarov na kostol P. Marie na Hore Levočskej. Prosím ctených čitateľov nemať mi za zle, že o tom zase tu píšem a sa osmelujem v záujme tejto veci moju mienku tu predložiť.

Už je tomu tretí rok, čo je na tento kostol sbierka uvedená a dosavád len 4000 zlatých sa sossbieralo. Je to veľmi málo, keď aj odteraz tak pôjde, tak sa nového kostola na tejto Marianskej Hore nedožijeme. Nechcejúc byť dotieravým, ani nikoho pohoršujúcim, jedine v záujme svätej veci, aby čo sa v mene Božom začalo, aj šťastne ku svojmu cieľu priviesť mohlo. Moja mienka je, že či by sme my nemohli v tejto veci nasledovať príklad istej nám už známej obce, ktorej obyvatelia si pred seba vzali do jedného roku z každého domu najmenej jeden zlatý složiť, na ten

spôsob sa im sosbieralo 200 zl. Či by nemohli aj čitatelia „Kresfana“ tak učiniť, aby každý z nás pred seba si vzal, do budúročnej slavnosti na Hore Levočskej jeden zlatý složil, a síce jestli by dôst. p. redaktor k tomu privolil, aby sme to poslali každý k jeho rukám, aby to všetko v „Kresfane“ uverejnil a k budúročnej slavnosti čo obeť od čitateľov „Kresfana“ na oltár Levočskej Matky Božskej položil. Bola by to obeť pekná, pozostávajúca z tolko zlatých, koľko má „Kresfan“ odberateľov. Možno, že by niektorý udelil i viac.*)

Vec táto je nielen možná, ale aj veľmi ľahká; keď sa v skutku vyplní, bude nám slúžiť k potešeniu a Matke Božej k veľkej radosti, keby sme složili tak peknú summu, ktorá by nemalo prispela k čim skoršiemu vybudovaniu jej svätého a tam tak potrebného príbytku. Však Maria je bohatá a mocná Kráľovna a milostivá naša Matka, ktorá nám bohato odmení, čo pre jej česť obzvlášte na tomto jej oblúbenom mieste učiníme, preto úfam, že jak dôstojný p. redaktor, tak aj ctení čitatelia k tomu privolia. Mnoho sme podľni Marii, tejto jedinej našej Matke a prostrednici u Boha. Mnoho ráz sme už zarmútili jej dobré materské srdce; učiníme jej túto radosť teraz, keď sa nám k tomu tak krásna príležitosť skytá. Mnoho ľudí mnoho môže učiniť. Začnime tedy v mene Božom a na česť Levočskej Matky Božej.

S najhlbšou úctou

Ján Straka
v Košiciach.

*) Za vec sa vďačne zaujmem, zaslaných milodarov kvitovanie vďačne uverejním. Sbíranie milodarov ale nemôžem prevziať, lebo som jako kaplán, katecheta a redaktor dvoch časopisov veľmi zamestnaný. Milodary sa môžu na meno pána farára posielat, pod ktorého Hora Levočská patrí. Zprávy na túto vec vzťahujúce sa, vďačne budem uverejňovať. Red.

BESEDNICA

Bodaj.

Na jelšovej hore
vychádzajú zore...
Ej, falošný suhajíček
pod hájičkom ore.

Ore, grapou kráča,
nad ním speví vtáča.
Ej, pej vtáčku, moje líčko
že slz rosa máča.

Eúbila som verne
jeho oči čierne;
ej, nechal ma, našiel inú
v stráni pri lucerne.

Chodím, vzdychám v poli,
srdienko ma bolí.
Ach Bože môj, ach Pane môj!
pukne sa mi v poly.

Veje vetrik, fúka,
kukulienka kuká.
Ej, kukaj mu, bodaj ho tam
sfa mňa stihla muka.

Bodaj nová milka
umkla čo chvílka.
Bodaj by mu z dobrej vôle
vzišla blenu bylka.

Díhomír Poľský.

Víchor hvíždí...

Víchor hvíždí a dážď prší,
Hromy dunia desive:
Kam sa podiem, kto poteší
Srdce moje tesklivé?
Svet je veľký, ľudu mnoho,
Plesu na vše strany dost:
Ach, lon ja nemám nikoho,
Zármatok môj stály host. —
Čože! búrka sa pomine
Zas jak času každého:
Ale mne nikdy nesvitne
Hviezda blaha zašlého.
Darmo cedím slzu pálnú,
Skalu prerážajúcu:
Niet balzamu na tú ranu
Srdca krvácajúcu.

K.

Štyridsat'ročné jubileum nášho bývalého a nobohého učiteľa na Kikuli pri Dlhej, po revolucii uhorskej.

Učiteľ Bezloja narodil sa pred revolúciou blízko Cecechova, od ktorej rodiny rozsiahle familie Kubicóvske svoj zemanský predikát nosia: „de Cecechov“. Preto aj učiteľ Bezloja mnoho si viedol a zakladal na toto rodisko, domyslel si, že aj on je zeman, lenže armálese nemal, lebo jeho otec pochádzal z Meziriča na Morave, ktorý bol brusičom a ako taký aj po Uhrách cestoval so svojim kolesom šfajfiarskym. Neskôr pod nemeckým Bachovým systémom zostal aktuárom v bernom úrade; zdalo sa to byť jeho povoláním, lebo brával nožiky, ritvy a nožnice do šlajfovania, ktoré ale viac nazpät nedoniesol, aspoň môjmu otcovi nie! Talent otcov pre-

šiel i na Cyrilla. Už spolužiaci jeho, s ktorými on cez jednu zimu v Opaji školu navštivoval, obdivovali jeho talent rečníctva s tým, že má vraj hubu ako šľajfiar. Líbil sa s každým dožúvať, žiadneho k slovu nepustil, ani žiadnemu za pravdu nedal. Pre jeho hybký jazyk a výmluvnosť jeden starý organista, ktorý z Čiech pochádza a v jednej zemanskej dedine učil, vzal Cyrilla za učňa, aby mal neskorej v ňom pomoc, ako v kompanovi a v preceptorovi, u ktorého organistu on aj preparandiu vychodil, aké v tých časoch boli; učil sa teda zvonievať, mechy pri organe fahať, deti s lieskovicou pri abecede muštrovať, organistovej vođu nosiť, malé kolísať, husi a kozu pásť, aj do mesta na trh tekvicu predávať; nuž veď vtedy nebolo toľko učebných predmetov školských, jako včul, ale aj plat tak vysoký nebol. Tie predmety, ktoré sa on u svojho princípála a princípálky učil, postačovali dosť v tých starých časoch. Abecedár pre počiatočníkov bol z dubového dreva vystrúhaný piest, s akým naše ženy na potoku šaty perú. Na jednej strane bola „abeceda“ s jedným názorným obrázkom „namaľovaný kohút“, a na chrbáte bol „ajmolanc“ a „otče náš“. Katechismus bol omnoho kratší, ako včul, lenže jeho nabíľovanie mnoho paličiek stálo, ináč by bol pri exemente pán dekan učiteľa vyhrešil a to citlive. Historia vtedy nebola, niekedy sa z Genofey vyprávalo defom, z fysiky len tri predmety: „o hnilom dreve, čo v noci svieti“, „o svätójanskej muške“ a „o sile hromovej“. Zemepis tiež nebol, teda ani mappy neboly treba, najviac keď miesto mappy pani organistová popoludní zavesila do školy slížovú dosku so sítom — miesto zemegule. Názorné obrázky z prírodopisu neboly vtedy, ako včul, len na papieri, ale v náture živé zvieratá. V škole na peci v korytku ležala kočka s mladými, za pecou v koši hus na vajcoch, pod lavicou sliepka s kurenci a v zime aj teliatko v kúte na slame, ktoré sa tiež do abecedy s defmi pomiešalo a na hlas rectovalo. Z rastlín sme vidavali pri dverách v škole súdok s kupustou. O kameňoch sa neučilo, lebo len samé blatá byly v dedine, a deti za psami len hrudy hlinené hádzaly, nie ako u nás, kde je mnoho skáľ! Počtoveda sa neučila vtedy najprv z hlavy ako včul, ale najprv na tabuli bez hlavy, pričom sa aj náležite pomáhalo počtovať na chrbáte s lieskovicou a adirovať a rozmnožovať aj po zadčekochoch, a preto aj zvlášte zemanské deti nikdy nevedely rátať, počtovať, nasledovne ani gazdovať. Bez rátania skoro všetci zemani pregazdovovali svoje „kurie“.

V 48 rokoch maďarský a neskôr pod Bachom aj niečo nemecky len zemanské deti sa učily, pričom najviac len pán preceptor rectoval: „ty samár, ty bibas, ty oštoba, teremtette, zapád, zebata, šemi“; z nemčiny som si len málo zapamätal: „voziz toztoto? fermalidajt, tu lump — ézel!“ Organista ale preparoval zámožnejšie zemanské do grammatiky, do latinskej školy a prednášalo sa: „galina multorum pulorum solicita mater curam gerebat.“ Kto to nazpamät vedel, iste ho prijali do prvej

Náš Bezloja dostal sa za organistu tiež do jednej zemanskej dediny, do komposessorátu, kde starodávne výchytné zemanské familie svoje hniezda mali, ako ku pr. urodzený pán Vidličkay, veľkomožný pán Lužičkay, tekinteteš pán Puténkay, osvietený pán Nožničkay, a jeho milosť pán Stoličkay, a jedna bohatá vdova veľkomožná pani patronka jednej kaplnky sv. Jána Nepomuckého pri moste Dudváha, pani Bibiana Žabkay s jej dečrou vdovou Haluškay. Aj náš Bezloja sa všade predstavil ako zeman „de Cecechó“; „y“ mu ale meziričský farár aj petrovický do matriky nepripojili, to trochu konfundovalo pánov komposessorov, ale sa uspokojili s tou prednejšou pismenou „de“, ktorú si Bezloja vindikoval.

(Dokončenie nasleduje.)

L'udové shromaždenia

tak na Šivejbrade, ako i v Gbeloch utešeno vypadly. Hosti vela bolo prítomné. Medzi inými na Šivúbradu prišiel i titulárny biskup a nadprepošť Fraňo Liphay, ktorý je už 75 rokov starý. Okrem toho prítomné bolo sedem iných kapitulníkov, veľa farárov a kaplánov, professorovia zo seminísta, viac milosrdných reholníkov, učiteľov a iných svetských pánov. Utešeno vypadla reč gr. Zichyho, ktorý otvoreno vyslovil, že ľudové pohyby sú kresťanské, zvlášte ale katolícke. Veľmi často zvučné éljenovanie pretrhlo jeho reč, ktorú utešeno tlumočil C. Kompanik. Juló Kern ostro ale medzi hraniciami prisnej spravodlivosti vystúpil proti Opravdovému, ktorého celkom darmo rozdával na Horniakoch, a ktorý tisne voz liberalismu cirkvou odsúdeného a zatrateného. Taká utešená bola jeho reč, že po nej všetci prítomní sľúbili, že žiť i mŕť chcú za ľudovú stranu. Výborne vysvetľoval program ľudovej strany Karol Kálmán. Jeho reč až tak vytržila dobrý slovenský ľud. Celý víchor éljenov sprevádzal jeho reč. Na konci zasadnutia dojata ďakoval gr. F. Zichy vlasteneckým občanom, že v tak veľkom počte sa ustanovili. Pomôž si, človeče, i Boh ti pomôže — povedal med. iným —, my ctíme zákony, to nás ale neháti v tom, aby sme nebránili sviatostný ráz manželstva a aby sme sa neusilovali ústavnou cestou zmeniť zákony, ktoré za zlé považujeme. Hriech je podplácať; hriech je podplatiť sa nechať. Záverečnú reč tlumočil C. Kompanik. Potom sa ešte ohlásil farár Jozef Lacko, ktorý tiež ohnive oduševňoval občanov, aby verní zastali k ľudovej zástave. Na konci shromaždenia predstavili ľudu neohrozeného bojovníka kresťanstva c. a kr. komorníka Štefana Rakovszkého, ktorého povdačnosť ľudu veľmi dojala.

V Gbeloch tiež utešeno vypadlo ľudové

shromaždenie. Asi 3000 ľudí bolo prítomné, bárs počasie nebolo veľmi príjemné. Voličia obce Kútov všetci sa ustanovili. Prítomní boli čo hostia a rečníci: Zmeškal, veľkostatkár; Škarda, prepoštfarár; dekaní Kura a Kučera; farári Celly, Pukačik, Michalek, Okánik, Tomeček; kapláni Folli, Wawrik, Burandik, Deutsch, tajomník ľudovej písárne sústrednej dr. Ernst atď. Shromaždenie zahájil Z. Zmeškal, po ktorého krátkej ale jadernej reči rečnil Donoval o povinnosti voličov. Liberálov vraj dobre pozná ľud, vie, čo je jeho povinnosťou naproti nim. Slováci milujú vlasť, nezohnú chrbát pred Rusom, bárs zlosť liberálov blato takejto pomluvy kydá na ľudových Slovákov, ktorí — keď príde bodina zkušky — radšej si vyvolia šibenicu, nežli by mali cestu vernosti opustiť. Sláva ľudovej strane a ľudu jej vernému. — Dr. Jozef Kubina podrobne rozložil účinkovanie ľudovej strany na sneme, ktorej programm už aj liberáli počínajú si osvojiť, lebo ľudová strana ich naučila, že aj v záujme ľudu treba už dačo robiť. Šaštinský prepoštfarár Jozef Maria Škarda tak rečnil, že od dojatosti oči všetkých poslucháčov sa v slzách kúpaly. Živo líčil neprajné následky cirkevno-politických zákonov. Kresťansko-židovské manželstvo neso silňuje spoločnosť. Po jeho reči ľud zvučne žiadal revisiu. Zmeškal poslal telegramm Zichymu, a dostal telegramm od častkovského veľkostatkára rytiera Chvalibogovského. Na konci záverečnej reči éljen volal Zichymu. Zmeškal sa vzdialil medzi hlasitým éljenovaním ľudu. A aj na stanicach, kde ho len zbadali, všade mu ľud „nech žije“ privolával.

My ale slávu voláme správe písárne ľudovej strany, ktorá ľudové shromaždenia sriaduje a tak seba povedomie ľudu vyvíja. Slávu privolávame aj rečníkom shromaždení, že je im nie ľúto času, hmotnej obete a unovania. Slávu privolávame všetkým, ktorí prispievajú k vydržiavaniu týchto shromaždení. Zvlášte ale slávu privolávame starcom grófovi Ferdinandovi Zichymu a veľkostatkárovi Zmeškalovi, ktorí obidvaja navzdor pokročilého veku svojho tak neunavne bojujú, shromaždenia spravujú.

Jeho veličenstvo a chrám Karmelitov. Chrám karmelitov na anjelskom území v šiestom okrese v Budapešti (Huba u. 12) vystavený 15. októbra bude posvätený. Na tejto slavnosti aj Jeho veličenstvo bude prítomný. Pobožnosť bude odbavovať kardinál-primaš Vaszary.

Dvaja cisárovia a síce ruský cár Mikuláš a nemecký cisár Vilem II. sísť sa majú koncom tohoto roku. Kde sa to ale stane, to sa ešte nevie.

V Rakúsku na 23. sept. povolal predseda snemovne krajinských vyslancov na poradu zástupcov voličov, aby sa protivy vyrovnaly a aby sa takýmto spôsobom umožnilo pokojné pojednávanie snemové. Konservatívni vyslanci usilujú sa nakloniť Čechov, aby sa mohli odvolať rečové nariadenia; v tomže čase vraj rečový zákonný návrh sa predostre snemu, ktorý že pôjde, za to ľavá strana dobre stojí. Sriadily by sa čisto české okresy, umožnené by bolo i to, aby Česi k novým výhodám mohli prísť.

Pokrstenie. 30. min. mesiaca pokrstila sa v Trstenej jedna židovka, pani Maria Gallas rod. Tomaschof. Keď už jedon rok so svojim pánom Karolom Gallas — katolikom — žila v civilnom manželstve, konečne vo farskom chráme prijala sv. krst.

Meno vyslanca Simu už vytrelí aj z menoslova voličov.

Sjazd slovanských novinkárov sa vydržiava 23., 24. a 25. septembra v Krakove. Zastúpení tam budú všetci slovanskí novinkári celej rakúsko-uhorskej ríše. Z Uhorska tam ustanoví sa Svetozár Hurban-Vajanský.

Jaj mama, čert tam slúži omšu! Černochoch kňaz Sorur Pharim Den i mesto Sobotu navštívil. Pred dakolkými v Karlových Varoch bol cez istý čas. Práve omšu slúžil, keď do kostola vkročil jeden malý chlapec, ktorý keď videl čiernu tvár a čierne ruky omšu služiacoho kňaza, vybehol z kostola, domov bežal, a oznámil matke: Mama! Jaj moja mama, teraz čert slúži v kostole omšu.

Nový katolícky časopis bude vychádzať odvčulka v Košiciach, ktorý aj politisovať bude.

Missie boly v Krasne Horke od 4—12 septembra. Držali ich jezuiti Hodung a Kulčiar. Aj o vystahovaní do Ameriky kázali, a to s takým výsledkom, že mnohí, ktorí už celkom hotoví boli na cestu, zriekli sa svojho úmyslu.

Virilisti v čanádskej stolici. Ludevít Purgly je prvým virilistom, a platí skoro 8 tisíc zl. dane. Posledný virilist je Leopold Dózsa, ktorý platí 361 zl. dane. Menoslov virilistov obsahuje 95 mien.

Rozpočet mesia Koloče na rok 1900. Výdavky činia 52 tisíc 785 zl.; príjmy ale 30 tisíc 662 zl. Ponevác 22 tisíc 122 zlatých nenie zaokryté, následkom čoho 50 percentovú príražku chcú sľahnúť občanom za krky.

Na smrť odsúdená žena. V prostred sept. viedeňská súdna stolica na smrť odsúdila jednu 21-ročnú devu, ktorá zabila svojho miláčka. Menuje sa ona: Anna Kolisek. Zabitý miláček ale Leopold Felner. Ona to preto učinila, lebo sa tento odvrátil od nej. Keď pri nej spal, nôž mu pichla do srdca. Hja, keď len zlé následky majú tie liberálne mravy.

Miesto jelena človeka zabil. Na ločodskej puste poľoval vlni 3. aug. Štefan Domonyi i so Zoltánom Kalixom. Darmo čakali. Kalix zastrelil jedného zajaca a domov šiel. Domonyi ale tam zostal. Okolo siedmej aj statkár Benjamin Nagy vyšiel tam na poľovku, o čom ale Domonyi nevedel. Keď Nagy z kukurice vychádzal Domonyi mysliac si, že je to jelen, strelil naňho; aj ho zabil. Súdna stolica ho odsúdila na dva roky do väzvia.

Druhý raz kvitly v septembri divé gaštany na brehu Dunaja posadené v Budapešti.

Poštípal ho pavúk. Jozef Kučič statkár v Drenovej tieto dni mal akúsi robotu v pivnici a pokým sa tu zdržoval, poštípal ho na ruke jeden veľký križový pavúk. Kučič zabil pavúka ale o ruku sa viac nestaral. V noci však za hrozných boľastí napuchlo mu celé rameno. Lekári chceli amputovať pavúkom uštipnuté a následkom toho napuchnuté rameno, ale nešťastný počas ťažkej operácie vypustil dušu.

Liberálny notár. Michal Čiky notár v temešskej obci Székáši účinkujúci od rokov bol ponosami prenasledovaný. Ponosy neboly vyslyšané. Vlni konečne vyšetovanie bolo proti nemu zariadené. Notára odsúdili na 150 zl. Appelloval, ja ale zle pochodil lebo vyššia vrchnosť zdvihla pokutu na 300 zl. Žalobníci sú ani s touto pokutou neni spokojní a appellovali na ministra vnútra.

Postavenie žien vo Francúzsku. Francúzske ministerstvo osvety zamestnáva 54.000 ženských, i vydatých, ako učiteľky a pisárky, v celku 45 percentov celého personálu. Ministerstvo financií 17.000 alebo 80 percentov, zväčša v dohánových fabrikách. Pri poštách a telegrafoch je 6000 ženských. Ministerstvo vnútra zamestnáva 700 ženských, ako dozorkyne pri väzeniach, nemocniciach a p. Platené sú dosť chatrne.

Dve samovaždy za jeden deň staly sa v Trstenej 1. septembra. Jedon 37-ročný sedliak na rozume pomätený, podrezal si hrdlo s kosou pred zrkadlom, zakiaľ manželka jeho na poli ku raňajkam krumplí nakopala. — Druhý 40-ročný chudobný, život svoj s väčšej čiastky v opilosti stráviac 1. septembra povadil s domácimi, ponevác nevedel sa ináč na nich vypomstiť, vypil karbol, ktorý ho za krátky čas zabil. Po nešťastníkovi zostala vdova s 5 dieťkami v najväčšom nedostatku.

Žena u cigánov. Cigáni prišli do Európy v 14. stolyti po Kristu. Málo krajín, kde bolo by sa im pozdalo, ako v Uhorsku. Potulní cigáni uhorskí, volajú ich aj oláskymi, inde haličskými, delia sa na kmeny, z ktorých každý je podriadený zvláštne mu vajdovi. Kmen deli sa zase na niekoľko menších skupín „malija“ alebo „gakija“ zvaných, a tie zase majú svojho pohlavára, ktorý zovie sa „šajbidšo“. Sento šajbidšo obracia sa na vajdu len v najdôležitejších veciach. Všetek spoločenský poriadok v malijách spočíva na rodinných pomeroch

sa strany ženy, lebo rodina mužova nemá žiadneho významu. Po latinsky volá sa to patriarchát. Keď sa potulný cigán ožení, musí sa pripojiť k tej maliji alebo gakiji, ku ktorej patrí jeho žena; on počíta sa síce až do smrti za člena svojej rodnej malije, ale jeho deti patria už k maliji matkinej a s otcovou rodinu nestoja v žiadnom príbuzenstve. Po sňatku dostáva muž prímene, aké má malija ženina a jeho rodné prímene zaniká. U cigánov je teda žena základom rodiny. Keď matka zomre, siroty zostanú pri rodine matkinej a táto stará sa o ne, kdežto ich otec môže sa svobodne priženiť do inej rodiny a považuje sa za cudzinca (strejimanuš). Po druhý raz vziať si ženu z tej samej spoločnosti, z ktorej bola prvá, to cigán nesmie. „Neve romni, nevi gakija“, t. j. nová žena, nová spoločnosť, hovori cigánske príslovie. — Cigán nestará sa ani za živa ani po smrti svojej ženy o svoje dieťky, všetku starosť znáša žena-matka alebo malija. Často stáva sa, že cigánske dieťa ani nezná svojho otca, trebárs on žije. Novomanžel dostane celé zariadenie cigánskej domácnosti (šiator, voz, kone atď.) od svojej ženy, ale jej príbuzní starajú sa, aby mladý cigán ten majetok nepremarhal. Kým je cigán ženatý, nesmie sa odlúčiť od družiny svojej ženy, a keby to urobil, za pokutu navždy vylúčia ho z kmene. „Matka bola tvojou matkou, ale žena bola a je tvojou ženou“ (E daj avlas tre daj, e romni avlas te hin tre romni), hovori cigánske príslovie. K žene púta cigána len symselnosť; on nikdy nepovažuje svoju ženu za spoločnicu a družku svojich slastí a strastí. Ale žena je voči mužovi úplne samostatná. Manželia zarábajú si chlieb každý o sebe a tak ho aj požívajú; čo muž zarobí, obyčajne aj sám zjje, žena musí sa starať o deti, a v zime, keď muž nemá zárobku, musí aj jeho živiť. Svojím prorokovaním, veštením, liečením a poverami ona vždy snadnejšie dačo zarobí, ako muž. Staré cigánky požívajú u svojej rodiny veľkú vážnosť, menovite pre svoje čary, na ktoré cigáni veria; staré cigánky vedia vraj nielen liečiť chorého, ale ho aj uzdraviť, ony vedia vraj v človeku vzbudiť lásku i nenávisť.

Veľká búrka v Paríži. Dňa 6. t. m. večer prešla ponad hlavné mesto Francúzska veľká búrka. Búrka vypukla neočakávane a veľmi poľakala obyvateľstvo Paríža. Pretrhly ša oblaky a za krátky čas voda zaplavila ulice, tak že museli zastaviť premávku.

Zlato v roku 1898. Direktor mincového dvoru v Spojených Štátoch, Roberts, podal štatistiku dōroby zlata v roku 1898. Na celom svete dobyli zlata za 290.000.000 dollárov (okolo 570 miliard rubľov), o 53 millionov dollárov viac, ako roku 1897. Na prvom mieste stojí Transvaal (79 millionov dollárov), Austrália 68 millionov, Severoamerikánske Spojené Štáty 65 millionov. V Rusku dobyli za 25 a pol milliona dollárov, v Britanskej Indii za millionov, v Číne za 6 millionov. V tomto roku bude toho ešte viac, len Klondyky očakávajú zlata za 20 millionov dollárov.

Vražda v Polnej. Pred trestným súdom v Kutnej Hore dňa 12. septembra roku 1899 počal sa process, ktorý budí pozornosť nielen v Čechách. Dňa 29. marca tohoto roku v hôrke Brezine u mestečka Polnej v Severných Čechách našli zavraždenú Agnesu Hruzovu, 19-ročnú, krásnu devu. Vražda znepokojila obecnosť, lebo i pred rokom zmizlo dievča Maria Klímova a nájdená bola zavraždená. Žena poľňanského gazdu Hájka bola vlni v Brezine napadnutá židákom Leopoldom Hülsnerom. Preto prvé podozrenie padlo na poľňanského Žida Leopolda Hülsnera. Hülsner pri vyšetrovaní zamotával sa, tak že ho areštovali a poslali k súdu do Kutnej Hory. Agnes Hruzova, dcéra chalupníčky Marie Hruzovej z Malej Vežnice, chodievala každodenne do Polnej (tri štvrté hodiny) šiť u švadlenu Blandiny Prchalovej, bývajúcej na konci židovskej štvrť v Polnej. V stredu dňa 29. marca r. 1899 Agnes prišla ráno k Prchalovej, ako vždy. O pol 6 hod. vybrala sa nazad k matke, sprevádzaná Annou Kocmanovou až po cestu, odrážajúcu sa do Žabokrt. Videl ju obuvník Horák o pol 6 hodine. Ale Agnes domov neprišla, mať myslela, že ju pani Prchalová zadržala na noc pre robotu pred sviatkami. Keď neprišla ani dňa 30. marca, mať sa ešte neznepokojila. Až v piatok išla do Polnej a tam zvedela, že jej dcéry nebolo tam od večera dňa 29. marca. Poslala syna Jána k žandárom. Tí počali ihneď hľadať devu pomocou poľňanských občanov. Až na Bielu sobotu dňa 1. apríla našli v hustom kroví Breziny, asi šesť metrov od chodníka vedúceho z Polnej do Vežnice, mrtvolu Agnesy Hruzovej. Hneď prišla súdobná komisia. Našli mrtvolu ležiacu na bruchu, hlavu mala rukami objatú. Okolo hlavy mala košelu ovinutú, ale len hornú časť ženskej košele, spodná chýbela. Na košeli boli krvavé flaky. Ináč bola mrtvola do pásu obnažená, leň poprikryvaná šatami. Spodná časť tela mala nohavice i sukne. Prítomný súdobný lekár spozoroval na hlave niekoľko rán. Pod mrtvolou bol **nepatrný fliáčok krve**, asi ako dľaň. Neďaleko boli skaly trochu zakrvavené. Asi štyri metre od mrtvoly našli i miesto, kde vražda bola spáchaná, bola tam seknutá krv a iné znaky smrteľnej borby. Mária Hruzová poznala v mrtvole svoju nešťastnú dcéru. Na hrdle na predku mala Agnes ohromnú ranu, od pravej strany na ľavo až k uchu, rezanú veľmi ostrým veľkým nožom, hlboko až po pater (Wirbelsäule) tak, že sú rozrezané všetky mäkké časti hrdla a sám rozrezaný hrtan vyčnieva von z krku. Okrem toho nachádzajú sa na hrdle stopy silného špagátu, ktorým bola úbohá zachvátená. Na ramenách sú modré a fľakové flaky, pochádzajúce z obrany. Rana nožom je absolútne smrteľná; vražda bola spáchaná so zvláštnou ukrutnosťou zákerným spôsobom. Zneuctená nebola. Rana rezná vykonaná bola tvárou k zemi, lebo ináč by muselo byť okolo všetko postriekané silno hrčiacou krvou. Mrtvola je temer cele vykrvácená a stopy krve sú pomerne malé. Zo všetkého vysvitá, že pri vražde Agnesy Hruzovej súčasť sa

viacej osôb. Chytili iba Leopolda Hülsnera; mnoho svedkov videlo ho túlať sa okolo domu Blandiny Prchalovej, on ju bol i oslovil, prenasledoval, tak že Agnes žalovala sa ľudom, že ten „ohavný Žid“ ju prenasleduje. Hülsner pri výsluchu povedel, že Agnesu nepoznal, že 29. marca nebol v Brezine; ale svedkami dokázalo sa, že ju poznal, že skutočne bol videný u Breziny v kritický čas. Prvý deň processu bol veľmi zlý pre obžalovaného. Všetky jeho tvrdenia dokázaly sa lživými, ešte i vlastná matka Hülsnerova svedčí, že jej syn nebol doma v kritický okamih. Veľké indicium je, že Hülsner tajil, že by bol mal na sebe barnavé nohavice, ako i to, že vôbec má také nohavice. Ale jeho brat Icik sa preriekol, že také nohavice má Hülsner skryté v starej synagoge. Komisia i skutočne našla ich v synagoge, ale už opraté, boli miestami ešte mokré. Poslali ich do Prahy, kde experti dr. Reinsberg a dr. Slavík konštatovali na nohaviciach krv, a síce pravdepodobne ľudskú krv. Hülsner vyhovára sa, že sa pred mesiacmi bol udrel do nohy. Ale pomýlil sa, miesto ľavej, povedal pravú. Za mesiace boli by nohavice vyschly. Obžalovaný choval sa drzo, tajil všetko radom, na vyzvanie predsedovo, aby vyznal, tvrdí, že nemá čo vyznávať. Jeho svedectvo mravnosti je veľmi zlé a bol už i viac ráz trestaný. Na konci vyočuli matku Hruzovú, 60-ročnú starenku, ktorá poznáva veci dcérine a dosvedčuje, že nebohá viac ráz žalovala sa, že ju Hülsner prenasleduje. To samé potvrdil i tútor zavraždenej, Jozef Novák, ktorý ju raz musel odprevadiť, čo sa bála Hülsnera. Matka udáva, že by sa Agnes, silná, svieža, nebola dala zavraždiť slabému Hülsnerovi, muselo byť viacej vrahov. Process bol najvyšš zaujímavý. Jedna tretina poslucháčov pozostáva zo židovských žurnalistov. Obranca obžalovaného, dr. Auredniček, dostal z Viedne od „israelitickej unie“ 15.000 zl. Pozoruhodné je, že ani súd, ani fiskus, ani vyšetrovanie nezmienilo sa o rituálnej vražde, ale prosto išlo za vraždou, ktorá predsa bola spáchaná. Ale práve židovské časopisy počaly písať o rituálnej vražde, a ako zdá sa, aby Hülsnera vytrhli. Obžalovaný je už odsúdený na smrť a síce na šibenicu. „N. N.“

Horvátska reč a uhorská vrchnosť. Horvátsko-slavonsko-dalmatská vláda v poslednom čase častejšie sa ponosovala, že uhorské vrchnosti nechcú prijívať úradné písemné zprávy horvát-slavon-dalmatských vrchností z tej príčiny, že nie sú písané v maďarskej čili v úradnej reči. Teraz naložil uhorský minister vnútra, aby vrchnosti prijaly a aj do poriadku doniesly také zprávy, ktoré sú neni v maďarskej reči písané. Keby daktorá vrchnosť uhorská nevedela zprávu horvátskej vrchnosti zrozumeť, ministerstvo vnútra sa postará o maďarský preklad zprávy.

Boháči v Sasku. V malom saskom kráľovstve je 500 osôb s dôchodkom najmenej stotisíc mariiek. 338 majú ročný príjem 100—200.000 m., 76.: 200—300.000. 38.: 300—400.000. 21.: 400—500.000. 20.: 500.000 do 1 milliona a 7 osôb vyše 1 milliona.

Chytení kupci s dievčatmi. Vo Veršeci lapli dvoch loptošov, ktorí kupčili s dievčatmi. Volajú sa tito vtáci Jozef Rosenzweig, ktorý jedine z tohoto podlého zamestnanie sa živí, a Karola Husky hostinská. Zo Zimoňa cestovali s dvoma ľuďmi, majiteľmi to zlých domov, a vliekli so sebou dve uhorské a jednu rakúsku devu. Správcevi lode nápadná bola tá podozrivá spoločnosť, a práve preto do reči sa vpustil s tými devami, ktoré povedaly, že ich do Belehradu do služby vedú, lenže im samým sa to čudným zdá byť. Správca lode na otázku vzal hriješnikov; ktorí sa veľmi zľakli. Políciou nechal správca v Belohrade vtákov chytiť, tie chudiatka ale poslala vrchnosť nazpäť domov.

Veľká bieda je vo výhlade. V marmarošskej stolici toho roku veľmi slabá bola úroda, terajšie neprajné počasie tiež veľa škody narobilo. Ľud veľkej biedy sa môže obávať. Práve preto tamejší administratívny výbor pod predsedom hl. županom radil sa, ako by sa dalo odpomôcť tomu, aby sa za včasu mohla poskytnúť pomoc ľudu, a tak i cesta zastaviť biede.

Strach v synagoge. V meste Lentschitz spadla jedna horiaca lampa, následkom čoho pobožnosť konajúci židia natoľko sa naľakali, že ktorý pred ktorého von sa ponáhľal, medzi čím celý huf zien na smrť došliapali. Sú to veru pekní vífúzi, keď len na svoju kožu mysleli, nemajúc žiadnej starosti o ženy.

Drevo-priemyselná škola v Spišskej Novej Vsi. Minister obchodu Alexander Hegedüs ku pozdvihnutiu drevového a staviteľského priemyslu Spiša v Novej Vsi priemyselnú odbornú školu uskutočnil, ktorá sa dňa 1. októbra má otvoriť. Cieľ tejto školy je skrze vychovávanie obchodne vyučených tovaryšov vyvinutie vlastného stolárskeho, tokárskeho a struhárskeho priemyslu. V tej škole bude cez zimu aj staviteľsko-priemyslový naukobež, ktorý sa dňa 1. novembra započne; a toho cieľ je zase vzdelávanie mnárskych, kamenárskych a tesárskych majstrov.

Mor v Europe. Z Madridu prichádzajú znepokojujúce zprávy o tej nedbalosti, ktorú prejavuje portugalská vláda oproti morovej rane vypuklej v meste Oporto. Oporto zatvorili len na papieri. Na železnici ovšem fažko zanechal nakazené mesto, ale Portugalčania vedia si pomôcť: jednoducho na vozíku idú na najbližšiu stanicu a tu si sadnú na vlak. Oportovčania všeobecne taja, že by v meste zúrili mor a vysmieľajú vládu, že nakladá také prísne ochranné poriadky. Obyvateľstvo je popudené proti mestu Lissabon a tvrdí, že to len Lissabončania pustili chýr, že v Oporto panuje mor, aby tak škodit mohli konkurenčnému mestu, ktorému vraj Lissabon závidí rýchly vývin jeho. — Verejné zdravotníctvo v Oporto je veľmi zanedbané. Tá štvrt mesta, kde mor najviac berie obeť, je opravdovou teplou hradou všetkým nákazlivým chorobám. Španielsko sa veľmi ponosuje na vojanský kordon postavený na hranici, lebo portugalskí vojaci dajú sa pod-

platiť. Preto na viacerých miestach aj španielska vláda postavila vojanský kordon; pri mestečku Kaldelas Portugalčania zastrelili jedného španielskeho vojaka a tak prešli cez hranicu. Španielska vláda už viackrát zakročila u portugalskej vlády, ale bez výsledku. Teraz i to spomínajú, že i na počiatku tohoto stoletia z Portugalska dovliekli mor do ostatných krajín Európy a už i preto naliehajú, aby sa vlády mali na pozore a nedôverovali portugalským ochranným poriadkom. Ostatne v Oporto zas traja ľudia ochoreli na pestis. Dopravili ich do nemocnice.

Obeť pečených zemiakov Na viedenskej klinike zomrel 5-ročný chlapec robotníka Schöffmana z Hagedrunu. Nešťastné dieťa, keď na poli jeho rodiča zemiaky piekli, niekoľko takých zemiakov strčilo do svojej zásterky, ktorá šupa zhorela na žeravé uhlie. Od horiacich zemiakov chytily sa chlapčkovi šaty a utrpel tak veľké popáleniny, že ho museli odviezť do Viedne na kliniku, kde mu však lekári už nemohli ratovať život.

Nešťastie pri jazdení na bicykloch. Irena Sthal, manželka okresného náčelníka vo Wiener-Neustadte pri obci Tarvis tak nešťastne padla so svojho bicykla, že si roztrepala lebku a naskutku zomrela. — Gróf Kneuburg miestodržiteľský radca a majiteľ kneuburgského sverenského statku tieto dni na bicykli šiel z Kötschachu do Oberdrauburgu; na ceste padnul a utrpel viac fažkých úrazov a otrasenie mozgov. Teraz ho v Greifenburgu opatrujú. — V Neuenburg, kantone vo Švajciarsku, jedon mladý človek menom Chauxdefonds padnul s bicykla a bez seba ostal ležať. Až na druhý deň ho našli pod jednou skalou, ešte živého ale hrozne dolámaného. Lekári vypovedali mu život.

Smrť. V New-Yorku umrel povestný millionár Kornel Vanderbilt. Jeho starý otec, Kornel Vanderbilt, narodený roku 1794, bol dieťaťom chudobných rodičov a svojmu synovi Vilovi zanechal maličkosť — sto millionov dollárov. Toľko je človek v stave nahrabať za jeden krátky ľudský vek! Vilo rozmnožil zdedené miliony do nekonečna, tak, že po jeho smrti, odtiahnuc 1,200,000 dollárov, ktoré poručil náboženským a iným ústavom, každé z jeho ôsmich detí dostalo ohromnú summu peňazí a majetkov. Vanderbiltovci od prvo-počiatku obrátili svoju pozornosť na rozkvet železničnej premávky v Amerike a tomu dakujú svoje nesmierne bohatstvo. Teraz umretý Kornel bol ešte len 55 rokov starý a bol direktorom tridsiatich železníc. V posledných časoch prekvapoval svet bizarnými nápadmi, čo sa pripisovalo jeho slezinovému neduhu.

Hromom zabiti vojaci. Z Miškovca oznamujú: 60. peši pluk nateraz táborom leží v chotári Dolného Kežmarku. V noci so soboty na nedelu bola veľká búrka a hrom jedon za druhým dvakrát uderil do jedného šiatra, v ktorom dvadsať vojakov spalo. Hrom štyroch vojakov naskutku usmrtil a desiatich ranil. Nešťastie vzbudilo na celom okolí veľkú sústrasť voči úbohým vojakom.

1. októbra čili vo sviatok najsv. Ruženca pôjdu Slováci z kostola sv. Jozefa v Budapešti na púť ku kaplnke Kamennej P. Marie v sprievode duchovného a hudby ráno o pol 7 hodine. V tej kaplnke bude sv. omša, kážeň a litanie, po ktorých sa domov pojde. — Spevár Vincenc Jonec.

Železničná nehoda. Z Lvova oznamujú, že medzi stanicami Pluchov a Zborod udala sa nehoda. Dva osobné vlaky stretli sa na jedných a tých istých kolajniciach a ačkoľvek vodičia vlakov silno hamovali, predsa nemohlo sa vyhnúť srážke. Oba vlaky sa vyšinuly. Z cestovateľov siedmi utrpeli úrazy. Najpovážlivejšie ranený je jedon kňaz, menom Pastušenka.

V Kameňolome (Bpešť X.) zvolený je za správcu fary Ján Hock, liberálny krajinský vyslanec.

Dreyfuss milost obsiahol od predsedu republiky, následkom čoho zriekol sa revisiu svojej pravoty. On tedz odpustené má tých 5 rokov, ktoré v žalári mal stráviť.

Samovražda. V Pukanci zastrelil sa na cintoríne tamejší notár Julius Cziglan. Nech súdi ho Boh za jeho skutky, aké popáchal tam na obci, cirkvi a škole.

Nová železnica z Jablonice na Brezovú v nitrianskej stolici bola dňa 5. t. m. slávnostne otvorená.

Zlodejskí talmudisti. Karol Mihály, 18-ročný študent talmudu, a jeho 17-ročný kamarát Sisovics lesó chodili zobrať po zámožnejších židovských rodinách a pri tej príležitosti kradli a brali, čo mohli. Konečne ich prichytili a uväznili. Hneď pri prvom vypočúvaní vysvitlo, že dopustili sa viac krádeží, ale je pravdepodobné, že dokáže sa im toho ešte viac.

DOPISY.

Z PRIEVIDZE.

Preslávnny Pán Doktor!

Dňa 8. septembra skladal náš pán veľkomožný ablegát Michal Juriss počty zo svojho nás zastupovania na sneme uhorskom. Voličia i nevoličia sišli sme sa a počúvali sme ho s pozornosťou a presvedčili sme sa, že nás len kresťanská ľudová strana pozná a sa o nás opravdive stará, a preto my kresťanskí voličia okresu prievidzkého verne a vytrvanlive pod zástavou kresťanskou stáť zostaneme a ju ani vtedy neopustíme, keby hneď sám fõišpán sem prišiel a nás k opusteniu zásad kresťanských nahováral. Keď takto náš pán veľkomožný ablegát hovoril k srdcu, zamiešal sa mu do reči múdry náš pán slúžny a chcel pána veľkomožného s tým zneuctiť, že ho len pánom farárom pomenoval. Pán veľkomožný sa na tú múdrosť zasmial a mešťanstvo tam prítomné odpovedalo s opovržením. Vieme my, kto a čo z neho hovorí.

Pred niekoľkými mesiaci zomrel v susednej obci rolnik, ktorý krčmárovi za 4—5 rokov 512 zlatých r. č. za pálenku dlžen zostal. Okrem toho tomuže židovi pred tým časom 150 zl., ktoré si od istého Ferka vypožičal, vyplatil; a to, čo furmanky a obilie donieslo, lebo majetok mal pekný, kde-že sa podelo? Žid shltol, a teraz siroty 1500 zl., ba i viac, platiť musia. A čo na to vrehnosť, ktorá o tom vedela a sa nie raz presvedčila? Siroty a biedne siroty sú jej nič, ale židia áno, títo majú perie a vajcia, a tie nič. Vie ona, čo žid ten robí v obci, známo jej je, že je tam vechslov na stá a to všetko za pálenku. Ale žid, pri volbách dobrý korteš, vechsle sú žinočky, na ktorých zabudnutých ľudí na jatku . . . vodi, a preto môže robiť, čo sa mu ľubi, áno občanov i do naha vyzliekať, však to siroty zaplatia. A potom sa hovorí, že kortešovať neslobodno; a že sa kortešuje a to zjavne v tomto okrese, to dokážem faktami na budúce tým viac, že kandidáti na ablegátstvo sa už zjavujú. S Bohom, bratia ľudáci!

Mešťan.

ADAMOVCE, 10 sept.

Dôstojný Pán Redaktor!

Obec Adamovce a obec Malé Bierovce, bárs dve mená majú, predsa je to len jedna obec. Lebo nad obidvoma jeden rychtár panuje, možno že voľakedy byly to aj dve obce, nuž ale pre malý počet obyvateľstva, ktoré len zo stopäťdesiat duší pozostáva, bolo to dané pod jedného rychtára, aby mali páni liberálni správcovia menej roboty počas vyberania porcie a v inších obecných záležitostiach. Tak je to, ako sa hovorí, časy sa menia, a či reči sa hovoria a chlieb sa jie.

V minulú nedelu mal som kus práce u rychtára, práve prišiel listonoš, donesúc novinky, a sice také, ktoré mne neboly po völi, bol to pán „Opravdový Kresťan“. Bárs mi na ňom nezáležalo, predsa som ho chytil do ruky. Otvoril som ho, prehodim jednu-druhú kartu, naraz mi padol do očí dopis „Malé Bierovce“. Nuž keď to bolo z našej obce, prečítal som ho. A som sa veru tak nahneval na dopisovateľa, ktorý pod menom Gustáv B. Pravdomil dopis napísal. Čudujem sa mu, že taký mladý človek, ako je on, bere sa do takých vecí. Posmech robil tam z ľudového shromaždenia, ktoré bolo v Novom Meste nad Váhom. Ďalej ešte písal, že ľudové shromaždenie je ako sieť na ľud namerané. Nenie to klamstvo? Veď ľudové shromaždenie rozsiera pravdu pravú medzi ľud, a on sa opovážil písať, že my chytáme ľud, ako do siete. Nuž ale nechže mu to na duši leží, on si myslí, že snáď nevieme, kto je ten Gustáv; vieme, čo je; a B. to vieme že je Bacó, a ten Pravdomil? No nech by Boh nás chránil od takých pravdomilov, nech mu tak Boh pomáha.

S úplnou úctou

Ľudár.

ODKAZY REDAKCIE.

Vrele prosíme čtených spolupracovateľov a dopisovateľov „KREŠTAN“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Rukopisy nedávame nazpät' a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Dp. J. v Hlohovci. Tú zl. sme odovzdali expedícii. Zaplatené je s tým od apr. do sept. Či-li chcete-li predplatiť, znovu by ste mali 1 zl. poslať, lebo to len doplatok bol. — **Jozef Spolkár.** Nezadlho zas prídem na ten kraj, ale neviem, či sa uvidíme. Sváka pozdravujeme, bárs ho nepoznáme. — **Ján Muskovics v H. Ž.** na hlieb sv. Antona poslaných 10 zl. sme obdržali a na patričné miesto poslali. Pán Boh zaplac. — **A. F. v Tuzle, v Bosne?** Vaše jednoduché ale výborné riadky sme odložili, lebo ich uverejníme v kalendári sv. Štefana na r. 1900. — **L. J. Pán Boh daj zdravia,** jako ľudia vravia. Tak u nás vravia. Koniec listu sme nemohli zrozumeť. — **Vaša rada, H. L. v Kr.** taká bola, jako toho pána, ktorému keď sa ponosoval žobrák: Pane, mne je zima! Ten mu odvetil: Skovaj sa do Ríma. Lenže kde bol Rím od chudáka. Ináč zapamätajte si, že zo Slováka všetko vystane, lebo je na všetko súci. — **Michal L. v Kocuricach.** Dobré bude nezabudnúť toto: Psa za chvost a chlapa za fúzy nechytaj, lebo oba ta uhryznú. Na druhú časť listu vám odpovedáme: Čo Nemec vymyslí, to Slováč spraví, a Maďar kúpi. — **R. J. v Od.** Vaša odpoveď síce vtipná bola, ale nevztahovala sa rovno na našu otázku; jako sa to jednú s jedným školským žiakom stalo. Učiteľ sa ho totižto pýtal v tretej triede, čo nám dáva hus za živa? Chlapec mlčí, odpovedať nevie. Vtedy mu chce pomôcť, a pýta sa ho, čo majú doma v posteli? Chlapec odpovie, že ploštie. — **H. K.** To je moja sestra. — **Jožko Lapaj v Tr.** Nemohli sme to nijako navliecť. Pán Kobob je veľký liberál. — **Žilinčanka v Čiernom.** Len častejšie. — **Zvedavý v R.** Keby sme to prv boli vedeli, ináč by sme si boli veci zariadili. Ináč. 19-ho augusta tu taká zima bola, že by človek veľmi ľahko bol zniesol aj bradu a fúzy. **Pozorovateľ v Čáčove.** Zprávy bez podpisu mena zaslané neuvěřujeme. — **Vo Zvolene.** Nemôžeme.

Knížná polica.

Listy Adiny už vyšly z tlače v osobitnom sväzku. Odporúčam ich nenie treba, lebo toto dielo poznajú ct. čitatelia z Kresťana. 167 strán. Cena

1 zl. Predplatitelia Našej Nádeje ho dostanú za 65 krajciarov v Tlačiarňi Sv. Gerharda v Budapešti (VIII. Práter u. 44.). Soslovenčil dr. *Jozef N. Janda*, dipl. professor a kaplán v Budapešti.

Svätý Anton Paduanský, veľiký divotvorca a Chlieb chudobných. Spracoval Anton Klimcsik, r. k. farár hybbský. S odobrením patričnej vrchnosti. Strán 32. Cena 10 kr. Vydala Tlačiareň sv. Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-uteza 44.). Vrele odporúčame dielko toto našim čitateľom.

Príprava ku sv. spovedi a sv. prijímaniu. Toto asi 23 strán obsahujúce dielko stojí broš. 10 kr. Soslovenčil ho dr. Jozef N. Janda. Dostať ho v Tlačiarňi sv. Gerharda (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.). Vrele ho odporúčame.

Kresťanské devy. Tento výborný sošit soslovenčil a vydal dr. *Jozef Janda* v Budapešti (Maria-Teréziatér 9.). 16 strán s obrázkom. Cena 3 kr. Veľmi vrele odporúčame, 100 výtiskov 2 zl. 50 kr., 200 výtiskov stojí 4 zl. 80 kr. Druhé vydanie.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 08.30—09.05. Od Tisy 09.10—09.35. — Od Pešti 09.00—09.20. — Zadunajské 09.05—09.30.

Raž 6.50—6.65.

Jačmeň na krmenie 5.70—0.00. — Do pálenice 6.50—0.00. — Na pivo 7.25—8.50.

Oves 5.50—6.00.

Kukurica 4.60—4.70.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
14.60	14.00	13.30	12.60	12.20	12.—	11.20	09.60
			7½	8			
			8.60	5.60			

Otruby fajnové 4.30, grobovité 0.00.

3. **Strovy.** Veľká biela fizula 6.25. — Malá 5.75. Hrach 9.50—11. Pšeno 04.50—4.80. Konopné semä 10.50—11.00.

4. **Semä na sejbu.** Červená datelina 37—42 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 37—42 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 11.50—.

5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Slička 70 kr. — Kapán 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 2.60. — Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.90. — Vajca 7—8 kusov 20 kr., 46—47 kusov 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.

7. **Telce.** Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kilogram.

Masť a slanina. Sviňská v sudoch 58—69 zl. — Bilotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 46—47 zl.

Ilustrované školské knižky pre katolícké ľudové školy.

Na počiatku nového školského roku mám česť ct. školské vrchnosti a učiteľské kruhy úctivo upozorniť na

Győrffy-ho obrázkové školské knihy pre ľudové školy,

ktoré v sebe obsahujú všetky v ľudových školách predpísané predmety, a ktoré skrz javiaci sa v nich opravdivý paedagogický cit, skrz korrektný katolícky duch, skrz pekné, a krásnymi obrazmi okrášlené vystavenie od ct. duchovných vrchnosti a paedagogických kruhov už mnohokrát vyznačené a odporúčané a aj do soznamu školských kníh spolku sv. Štefana prijaté boli.

Knižky tieto už asi vo dvoch miliónoch výtiskov sú rozšírené, ktoré najvytčenejší paedagogovia jednotajne suokonalujú, z času na čas na základe skúsenosti opravujú.

Knižky tieto sú k dostaniu v uhorskej, nemeckej a slovenskej reči a

**Košítuje jeden v tvrdej obálke viazný sväzok len
10 kr. (20 halierov.)**

Győrffy-ho obrázkové školské knihy sú nasledujúce:

I. Zemepisná knižka. — 10. vydanie	10 kr.
II. Dejepis uhorskej krajiny. — 8. vydanie	10 "
III. Prírodopis. — 8. vydanie	10 "
IV. Silozpyl. — 2. vydanie	10 "
V. Ústavoveda. — 2. vydanie	10 "
VI. Počtovnica.	10 "
VII. Počtovnica.	10 "
VIII. Počtovnica.	10 "
IX. Zdravoveda čili pravda k zachráneniu života	10 "
X. Krátka nauka o hospodárstve	10 "

Pri objednávkach bezprostredne k vydavateľovi zaslaných dávame na každých 10 výtiskov *jeden výtisk za darmo* pre chudobných školákov.

K cieľu uvedenia týchto kníh výtisky na poukážku posielame zdarma.

Najlacnejšie a najpeknejšie prírodopisné názorné obrazy sú

Győrffy-ho stenné tabule

Cena troch veľkých, uhorským, nemeckým alebo slovenským nápisom a vysvetľujúcou osnovou opatrených tabúl je spolu 5 zl. alebo 10 korún.

Dejepis cirkevný pre ľudové školy. Napísal Dr. Ludovít Lassu, 50 str. s mnohými obrázkami len 10 kr.

Liturgika pro ľudové školy s obrázkami. Napísal Dr. Ludovít Lassu, 44 str. len 10 kr.

Každú kdekolvek vydanú alebo ohlasovanú knihu, pre ľudové, mestánske, prostredné a iné školy, všetky kdejaké pre školy potrebné učebné veci a tlačby, za pôvodnú cenu obstaráme. Krom toho máme veľký sklad všetkých učebných prostriedkov, jako: perá a ku kresleniu potrebné veci, tabuľky atd., čo všetko rýchle, lacne a dôkladne rozposielame.

Ostrihom (Esztergom), v sept. 1899.

S úctou

Gustáv Buzarovits

kníhkupec a vydavateľ, majiteľ tlačiarne,
dvorný dovozateľ Jeho Emencie p. arcibiskupa ostrihomskeho.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a rozveseluje, za čo dobre stojíme, pri lámke, záduchu, bezsnivosti, huč-

niu ucha, ischli, zlom slychu, nervosite, nechuti po jedle, boleniu zubov, bľadosti, migréne, klopaniu srdca, boleniu hlavy, epilepsii, závratu a iným chorobám nervov. I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 2 zl., ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 3 zl. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebiť.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,
Budapest, V, Kálmán-utca 19 M. sz.

Sklad na pomníky a kríže kovové.

Mám to šťastie uvedomiť ct. obecnstvo, že som otvoril obchod na

kríže a pomníky hrobové.

Následkom veľarocnej zkušnosti cudzozemskej môžem za tú najľavnejšiu cenu umelecky vyhotovené kamene, kríže a sochy spraviť. Prijímam aj staviteľskú robotu, robenie poradných a kostolných sôch a pozlátie čo najrýchlejšie pri ľavnej cene.

S úctou

Géza Haas,

sochár a kamenársky majster
v Trenčine (Illésházi-tér).

Mestská lekárň k „ČIERNEMU ORLOVI.“

Temešvár, vnútorné mesto, námestie
sv. Juraja

Založená 1735. Telefón 395.

Adresa telegrammu :

Mestská lekárň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu

je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, bolesti nervov, pichaniu, bolesti zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1-2 natrení. Nesčíselné vďačovníctvo to dokazujú. Cena fľaše 1 zl., cena fľaše na prábu 50 kr.

Vodka na prsá a na pľúca: Výtah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrny následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekáteným prostriedkom hojacim, uľavujúcim a osilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri pľucovom hurute, pri zachripnutí atď. Veľa vďačovníctva potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 1 zl., fľašky na prábu 50 kr.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej

lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 21 kr., šesť škatuliek 1 zl. 5 kr.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekárni, a len vtedy sú opravdivé, sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 16 krajciarov na balíkovanie a poštové útraty) Objednané včse 5 zl. franco.

Moje srdco také
a tvoje je také?

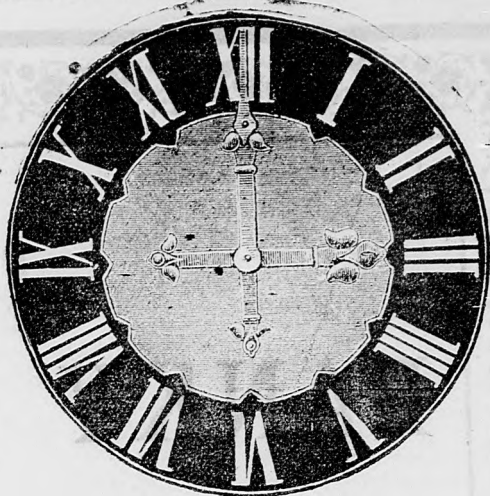
Druhé vydanie.

Cena 4 kr.

Toto utešené dielo vidata

„tlačiareň sv. Gerharda“.

Vrele ho odporúčame
ľudu.

Mám česť v známosť doniesť,
že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod nahaňovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenou škryňou chránené.

Vnútri naehodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo väži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann,
hodinár.

Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv.
Gerharda otvorila

obchod
katolíckych kníh

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII. Práter u. 44.).

FILIÁLKA
BANKY ,Tatra‘

v Dolnom Kubíne

dáva požičky **na zmenky a úpisy**
 na najmiernej i úrok.

Zmieňa cudzie peniaze, najvýhodnejšie.

Prijíma vklady na zúrokovanie.

Velebným a dôstojným pp. farárom odporúča pre ich veriacich
 najlacnejší spôsob požíčiek na

 úpisy so zaručiteľmi

pri týchto stránka len r a z štemple platí,
 nemusí sháňať žirantov, neplatí
 žiadne nákladky intabulácie a extabulácie.

Filiálka
Banky ,Tatra‘
 v Dolnom Kubíne.